

An architectural rendering of a residential street. The scene is viewed from a low angle, looking down a wide, paved walkway. On the left, a person is walking away from the viewer. In the distance, several other figures are walking. On the right, a person is walking towards the viewer, accompanied by a small dog. The buildings are modern, with light-colored facades and dark, angular roofs. A large, leafless tree stands prominently in the center-right. The sky is a pale, hazy blue.

**STEDENBOUWKUNDIGE
RANDVOORWAARDEN**

WINKELKERN BERGEN

15 JUNI 2010

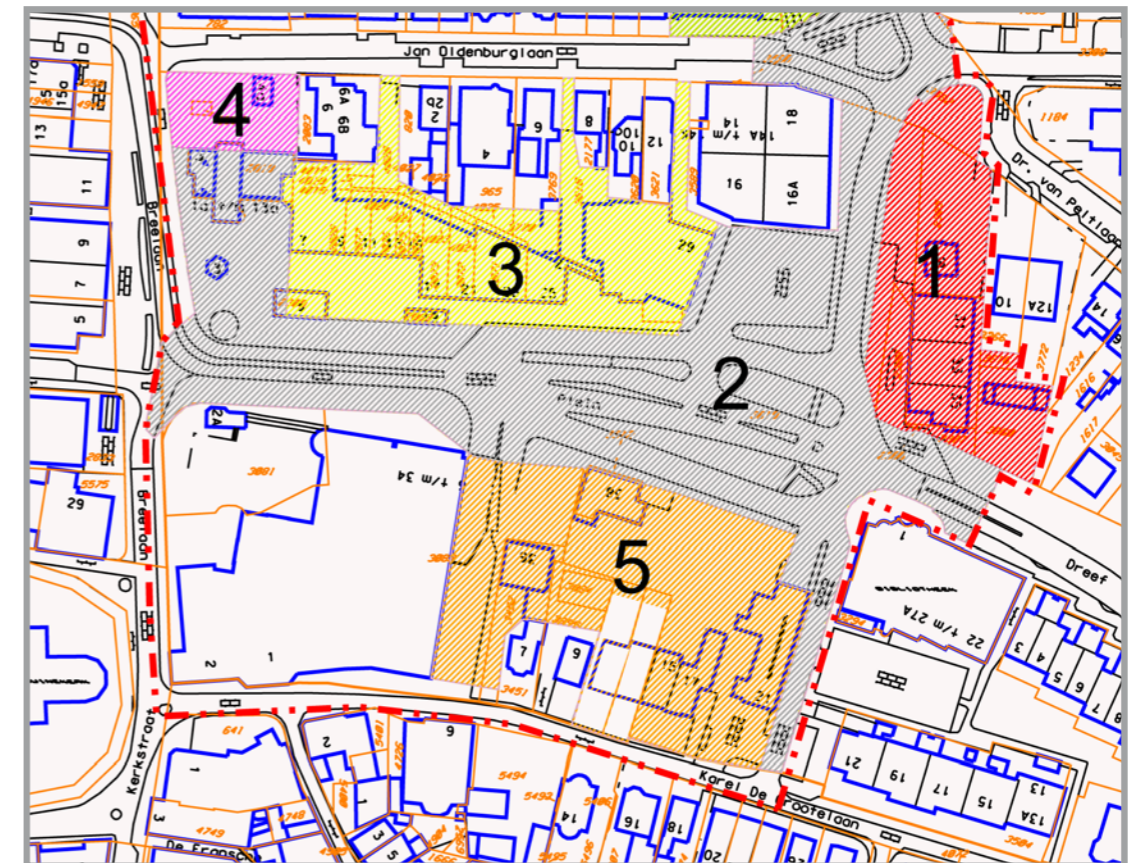
INHOUD

1.	STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS 2008	BLZ. 2
2.	MAQUETTE MEI 2009	BLZ. 5
3.	DE ARCHITECTUUR VAN HET DORP BERGEN	BLZ. 6
4.	OVERLEG KLANKBORDGROEP EN ONDERNEMERS VOORJAAR 2010	BLZ. 12
5.	UITGANGSPUNTEN BEBOUWING	BLZ. 13
6.	UITGANGSPUNTEN GROEN	BLZ. 14
7.	BESTAANDE SITUATIE BEBOUWING	BLZ. 15
8.	PROGRAMMA PARKEERKELDER	BLZ. 17
9.	PROGRAMMA WINKELS	BLZ. 18
10.	BEVOORRADING FASE 3 WINKELS	BLZ. 19
11.	PROGRAMMA WONEN	BLZ. 20
12.	HET SIGNAAL	BLZ. 21
13.	OVERZICHT FASE 3 WINKELHART EN 4 HET SIGNAAL	BLZ. 23
14.	OVERZICHT FASE 5 HARMONIELOKATIE	BLZ. 25
15.	PROFIELEN	BLZ. 28
16.	JAN OLDENBURGLAAN	BLZ. 29
17.	KAREL DE GROTELAAN	BLZ. 32
18.	VOGELVLUCHTEN, IMPRESSIES EN MAQUETTEFOTO'S 2010	BLZ. 34
19.	REFERENTIES ARCHITECTUUR	BLZ. 42
20.	INRICHTING OPENBARE RUIMTE	BLZ. 44

1. STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS 2008

IN DE STRUCTUURVISIE VOOR HET CENTRUM VAN BERGEN IS DE HIERNAAST AFGEDRUKTE STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS VAN DECEMBER 2008 UITGANGSPUNT. DE STRUCTUURVISIE BESLAAT HET PLANDEEL PLEIN, DE RUINEKERK EN HET PLANDEEL BINNENHOF. IN DIT BOEKJE WORDT HET PLANDEEL PLEIN NADER UITGEWERKT TOT STEDENBOUWKUNDIGE RANDVOORWAARDEN VOOR DE WINKELKERN VAN BERGEN. DE VOLGENDE UITGANGSPUNTEN ZIJN IN EEN RAADSBSLUIT VOOR DE STRUCTUURVISIE VASTGESTELD:

- A. DE ENTREE VAN HET CENTRUM VANAF DE DREEF VORMGEVEN MET EEN BRINK
- B. IN AFWIJKING VAN HET MASTERPLAN BERGEN CENTRUM DE BRINK GEBRUIKEN ALS KEERPUNT VOOR DE BUS. DE RUIMTE NAAST DE BIBLIOTHEEK GEBRUIKEN ALS NIEUWE BUSHALTE
- C. IN AFWIJKING VAN HET MASTERPLAN BERGEN CENTRUM GEEN PAVILJOEN IN FASE 2 PROJECTEREN
- D. DE DREEF EEN AANTAL METER IN ZUIDELIJKE RICHTING VERLEGGEN EN EEN "IAANACHTIGE" INRICHTING GEVEN TOT AAN DE BREELAAN
- E. STREVEN NAAR ONDERGRONDS PARKEREN, MITS DIT TE COMBINEREN IS MET HET BEHOUD VAN DE DORPSE UITSTRALING VAN BERGEN
- F. STREVEN NAAR VORMING VAN TWEE PLEINEN
- G. IN AFWIJKING VAN HET MASTERPLAN BERGEN CENTRUM BIJ DE PLANVORMING WEL UITGAAN VAN AMOVERING VAN DE PLEINFLAT IN FASE 4
- H. OP DE VRIJKOMENDE LOCATIE IN FASE 4 EEN STEDENBOUWKUNDIG BAKEN IN DE VORM VAN EEN MARKANT GEBOUW, MET EEN GROTE ARCHITECTONISCHE WAARDE, PROJECTEREN
- I. IN AFWIJKING VAN HET MASTERPLAN BERGEN CENTRUM BIJ DE PLANVORMING WEL UITGAAN VAN AMOVERING VAN DE BRANDWEERKAZERNE IN FASE 5
- J. DE STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS VAN DECEMBER 2008 ALS VERTREKPUNT AANHOUDEN VOOR DE PLANOLOGISCHE ONTWIKKELING

DEELPLANNEN PLEIN

STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS DECEMBER 2008

1. STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS 2008

- A. DE ENTREE VAN HET CENTRUM VORMGEVEN ALS EEN BRINK.**
- B. DE BRINK GEBRUIKEN ALS KEERPUNT VOOR DE BUS. BUSHALTE NAAST DE BIBLIOTHEEK.**
- C. GEEN PAVILJOEN IN FASE 2.**
- D. DE DREEF EEN "LAANACHTIGE" INRICHTING GEVEN TOT AAN DE BREELAAN.**
- E. STREVEN NAAR ONDERGRONDS PARKEREN.**
- F. STREVEN NAAR VORMING VAN TWEE PLEINEN.**
- G. IN AFWIJKING VAN HET MASTERPLAN BERGEN CENTRUM UITGAAN VAN AMOVERING VAN DE PLEINFLAT.**
- H. IN FASE 4 EEN STEDENBOUWKUNDIG BAKEN IN DE VORM VAN EEN MARKANT GEBOUW, MET EEN GROTE ARCHITECTONISCHE WAARDE, PROJECTEREN.**
- I. WEL UITGAAN VAN AMOVERING VAN DE BRANDWEERKAZERNE IN FASE 5.**
- J. DE STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS VAN DECEMBER 2008 ALS VERTREKPUNT AANHouden. VOOR DE PLANOLOGISCHE ONTWIKKELING.**

1. STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS 2008

IDEE 1:

Op de plek van de Bakemaflat zou een van de mooiste gebouwen van het centrum kunnen komen waarin details doen herinneren aan het oude stationsgebouw dat hier vroeger gestaan heeft.

IDEE 2:

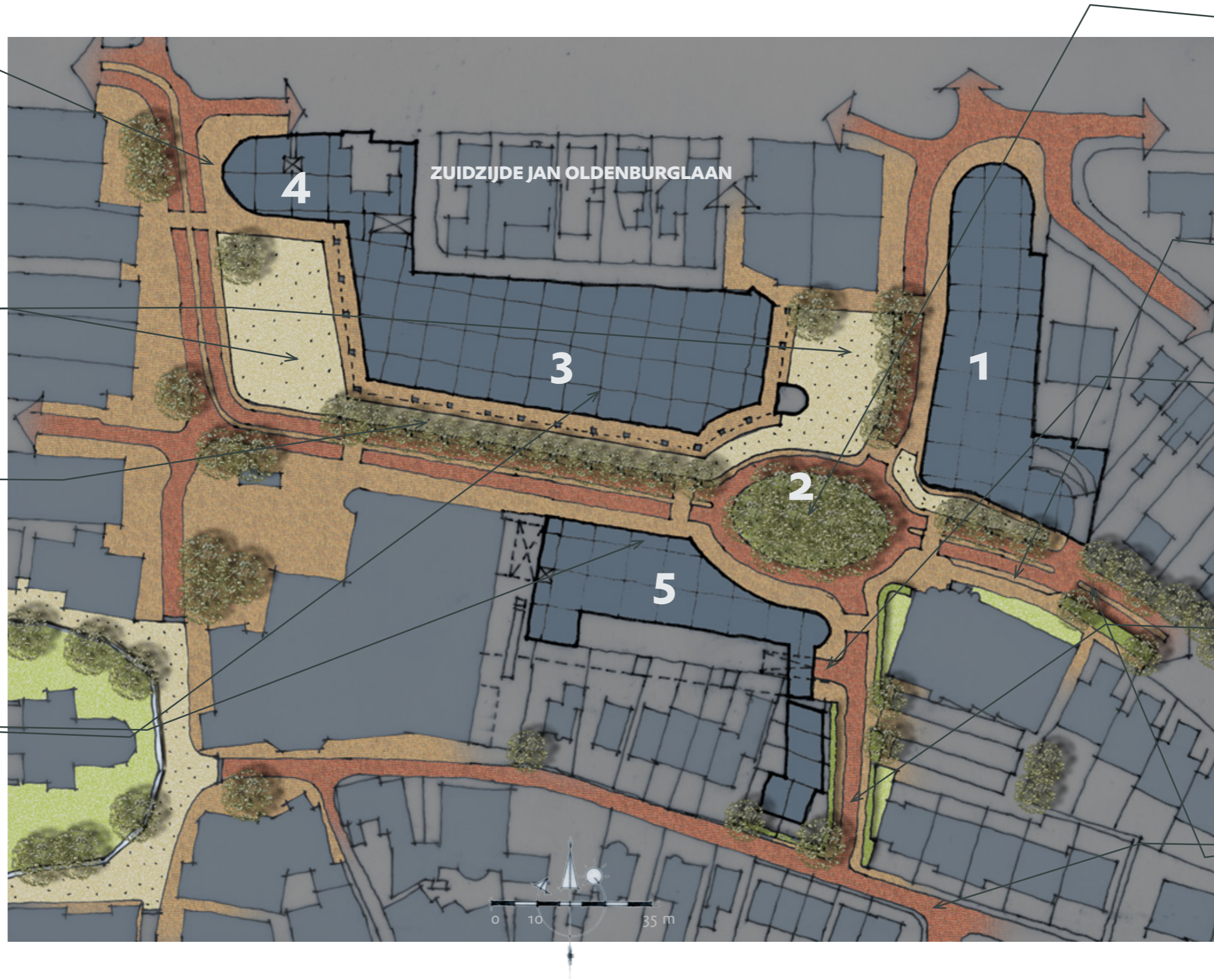
De nieuwe pleinen in het centrum zouden kunnen worden ingericht als "flaneerzones" met dorpse bijzondere verharding.

IDEE 3:

De pleinen zouden via een brede zone van ca. 10 meter met elkaar verbonden kunnen worden. Hier kun je onder de bomen en onder een "arcade" lopen en een rondje terug door de Jan Oldenburglaan maken.

IDEE 4:

De architectuur past bij de nieuw gerealiseerde fasen in het centrum (Rustende Jager/ Texaco). Daarbij past warme architectuur met kappen en gedetailleerd metselwerk. De bouwhoogte varieert van twee tot drie lagen met forse kap waarin gewoond kan worden. De begane grond is hoger om diverse functies te kunnen herbergen

IDEE 5:

Bij entree van het centrum zou een "brink" ontworpen kunnen worden die dienst doet als groene entree van het centrum, verkeersremmer, rondje voor de bus en verdeling van het verkeer.

IDEE 6:

Naast de bibliotheek komt de nieuwe bushalte.

IDEE 7:

De entree van de parkeergarage zou bij de Rustende Jager kunnen worden weggehaald en verplaatst naar de zijkant van de Bibliotheek. Een nieuwe parkeergarage kan hier gekoppeld worden met de bestaande onder de Rustende Jager en vervolgens met fase 3.

IDEE 8:

Het straatje tussen het Plein en de Karel de Grotelaan kan schuin worden gelegd waarbij er een aantal eengezinswoningen langs dit straatje kunnen worden gebouwd en dit straatje ook een "gezicht" kan krijgen.

IDEE 9:

Fietsters komen via de Karel de Grotelaan het centrum binnen. De Dreef blijft alleen voor de auto's. De Dreef blijft groen en krijgt een profiel dat langzamer rijden afdwingt.

2. MAQUETTE MEI 2009

OM DE STRUCTUURVISIE MET DE BEVOLKING EN DE RAAD TE KUNNEN COMMUNICEREN IS DE STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS IN 2008 IN BIJGAANDE MAQUETTE VERTAALD. IN DE MAQUETTE IS DE RUIMTELIJKE DIMENSIE VAN HET PLAN ONDERZOCHT. MASSA, KORRELGROOTTE EN HOOGTE VAN DE BEBOUWING IS IN DE BESTAANDE OMGEVING GEMODELLEERD. DE BESTAANDE KORRELGROOTTE IN HET CENTRUM IS ALS UITGANGSPUNT GENOMEN. LANGS DE DREEF IS DAT DE KORREL EN HOOGTE VAN DE RUSTENDE JAGER. NABIJ DE DREEF EN OP DE HOEK VAN DE JAN OLDENBURGLAAN IS DAT DE KORREL EN HOOGTE PASEND BIJ DE BEBOUWING AAN DE OVERZIJDE VAN DE BREELAAN. AAN DE ZIJDE VAN HET OUDE DORP WORDT DE GROOTTE EN DE HOOGTE VAN DE KORREL AFGEBOUWD. DAT IS GOED BIJ DE KAREL DE GROTELAAN TE ZIEN.

DE MAQUETTE DIEN ALS UITGANGSPUNT BIJ HET OPSTELLEN VAN DEZE STEDENBOUWKUNDIGE RANDVOORWAARDEN. OP DE VOLGENDE BLADZIJDEN WORDT DE MAQUETTE VERTAALD IN EEN PROGRAMMA PER VERDIEPING EN IN GEVELBEELDEN. VERANDERINGEN TEN OPZICHT VAN DE MAQUETTE KOMEN VOORT UIT VOORTSCHRIJDEND INZICHT. VERDEROP IN DIT BOEKJE STAAN FOTO'S VAN EEN AANGEPASTE MAQUETTE NAAR AANLEIDING VAN DE STEDENBOUWKUNDIGE RANDVOORWAARDEN.

3. DE ARCHITECTUUR VAN HET DORP BERGEN

Toen in 1992 de BNA 150 jaar bestond, werd dit gevierd door een architectuur estafette in de 11 provincies, waarbij in de provincie Noord Holland gekozen werd voor de architectuur van het dorp Bergen, met als argument dat bijna alle stijlen die de architectuur rijk is, aanwezig zijn in dit relatief kleine plaatsje. De visie op de architectuur van het dorp werd vastgelegd in een brochure en door middel van een TV programma landelijk bekend gemaakt.

Naast de brochure van de BNA zijn er vele artikelen en boeken verschenen over Bergen, waaronder het boek: "Bergen, Dorp vol Monumenten" maar dit gaat tot en met ca. 1900.

De modernere architectuur van het dorp is beschreven door Hilde de Haan en Ids Haagsma via hun uitgeverij Architext als een pilot voor een regelmatige uitgave in De Architect. Het betrof een mooi uitvouwblad, drie maal A4, tweezijdig bedrukt, bij mijn weten een van de eerste inventarisaties van de modernere architectuur.

Eline van Leeuwen en Erik Mattie hebben een boek geschreven over de Amsterdamse School villa's in het park Meerwijk en af en toe worden moderne gebouwen en woonhuizen gepubliceerd in de reguliere architectuurbladen.

3. DE ARCHITECTUUR VAN HET DORP BERGEN

LANDSCHAP EN STEDENBOUW:

Om het dorp Bergen goed te snappen is het van belang de stedenbouwkundige ligging goed te begrijpen en de architectuur die daaruit voortvloeit. Stedenbouwkundig ligt het dorp op de overgang van landschapsgebieden: duinen, bossen en weiland. Door een doorbraak van de zee is het dorp Bergen gelegen op een vijfvingerige strandwal, haaks op de kust. Op deze vijf vingers zijn vijf buurtschappen verzezen, waarbij het buurtschap Bergen centrum, door haar centrale ligging, ook als eigenlijk centrum wordt gezien, terwijl het bijzondere is dat de buurtschappen herkenbaar zijn in het dorp en er dus niet een concentrische opbouw heeft plaats gevonden vanuit het oude centrum naar de nieuwe buitenwijken, maar er een voortdurende afwisseling is tussen oud en nieuw, waar je ook bent in het dorp.

Tot ca. 1900 kun je het dorp Bergen het beste beschrijven als een boerengemeenschap met alle activiteiten en architectonische vormen die daarbij horen: woonhuizen, winkels, boerderijen, kerk en kroegen.

IMPULSEN:

De brochure van de BNA beschrijft door middel van een aantal impulsen dat de ontwikkeling in het dorp Bergen op gang is gekomen door energie van buitenaf. Eerst werd het ontdekt door renteniers die er hun z.g. renteniershuizen lieten bouwen. Vervolgens werd er door de Heer van Bergen (die de heerlijke rechten op een veiling gekocht had), als projectontwikkelaar, bestuurder en idealist, vorm gegeven aan het dorp Bergen door middel van gebouwen, lanen, uitbreidingen en een nieuw dorpje

aan Zee. Daarbij werden toparchitecten ingeschakeld als Berlage en toplandschappers als Springer.

Na de renteniers ontdekten de schilders van vooral de Bergense School het dorp. Ze waren in die tijd redelijk vermogend of de ouders, en konden daardoor zelf woonhuizen bouwen. Toparchitect Berlage maakte, naast het postkantoor in het centrum, ook diverse villa's waarvan de meeste verminkt of afgebrand zijn en ook een groot complex hotel in Bergen aan Zee dat afgebroken werd in de oorlog.

Het park Meerwijk is een fantasie toonbeeld van Amsterdamse School architectuur, ook weer een Amsterdamse industrieel die jonge architecten een kans gaf zich uit te leven in deze unieke opgave.

Ook het Modernisme van voor de tweede wereldoorlog kreeg kansen met huizen van een architect als Majella Cijffers die het woonhuis van dokter Poot heeft gerealiseerd, en nog enkele andere bouwwerken, voordat hij zich terugtrok op een traditioneel bastillon. Ook de busremise is van een strakke heldere moderniteit ('n Amsterdamse architect, Brouwer).

Het was heel bijzonder dat in de jaren voor de oorlog, de directeur gemeentewerken ook kunstenaar en architect was (de heer Roggeveen), en de gebouwen die hij maakte, aanpaste aan de gewenste stijl van die tijd, maar altijd passend in de directe omgeving. Dit systeem heeft tot in de vijftiger jaren gefunctioneerd.

In de zestiger jaren werd een toenmalig beroemd architectenbureau Van den Broek en Bakema naar Bergen gehaald om een mini Lijnbaan-centrum te maken toen stoomtram Bello verdween.

De invloeden van Le Corbusier, gebouwen op pilotis, zijn nog duidelijk afleesbaar. Ook veel andere voorbeelden uit de zestiger jaren sfeer kent het dorp Bergen en vooral ook Bergen aan Zee. Een architect als Jan Rietveld (familie van) heeft een vijftal villa's ontworpen in het dorp, die nog steeds inspirerend zijn.

In de tachtiger jaren ontstond het Kritisch Regionalisme om gebouwen op een betere manier aan te passen aan de sfeer van de plek. Het gemeentehuis van Cor Kalfsbeek en Centre Ville fase 1 dateren uit deze periode.

Toen de BNA brochure gemaakt werd, was het Deconstructivisme een bestaande term en dat heeft gebouwen opgeleverd als een villa van architectenburo Noordwestzes aan de Eeuwigelaan.

RECENTE ONTWIKKELING:

In de laatste 1,5 decennia maken we een nieuwe impuls mee door wat nu tegenwoordig heet: "de Nouveau Riche": de mensen die in welstand zijn gekomen veelal als ondernemers, en plekken zoeken om goed en comfortabel te wonen. Bergen is dan iets goedkoper in de top tien dan Bloemendaal of Blaricum. Men koopt zich in om een huis te bouwen voor een reeds bestaand ouder huis dat verdwijnt. Dit gebeurt momenteel op grote schaal in het z.g. Westdorp: Eeuwigelaan, Buerweg, en aan de noordzijde van het dorp: de Noorden de Zuidlaan.

Het bijzondere nu is, dat men over het algemeen goede architecten vraagt, zoals op dit moment een aantal woonhuizen van Sjoerd Soeters, maar ook van Hertzberger en Jo Coenen, naast woonhuizen van de architectuurcentrale van

Thijs Asselbergs, Paul de Ruiter en het bijzonder modernistisch huis van Prosman.

Naast deze zeer vooraanstaande architecten, worden er ook woonhuizen en villa's gebouwd door de meer plaatselijke architecten Stoute, Minz en Rob de Vries, met als bijzonderheid het pas gerealiseerde woonhuis in Bergen aan Zee, maar ook de vele op de Amsterdamse School geïnspireerde woonhuizen op verschillende plekken, tot zelfs classicistische kastelen aan toe.

STRAIGHT REVIVALISM:

Binnen deze ontwikkeling is er nog de stroming om een woonhuis letterlijk te bouwen zoals het vroeger gebeurde. Aan de Rondelaan staat hiervan een voorbeeld van het architectenburo van Adri Reus. Aan de Buerweg is een villa gerealiseerd uit 1918 welke letterlijk is gereconstrueerd uit originele tekeningen door architect Van der Kloot Meijburg.

CONCLUSIE ALGEMEEN:

De conclusie van dit betoog is dat Bergen rijk is aan vele verschillende soorten architectuur, van vele diverse architecten, vaak van topniveau. Prof. Vroom weet te vertellen dat van ca. 80 % van de architecten die hun archief hebben afgegeven aan het N.A.I. in Rotterdam, er ontwerpen bekend zijn of gerealiseerd in het dorp Bergen.

HET CENTRUM VAN BERGEN:

Het oude centrum van Bergen rond de Ruinekerk is heel logisch opgebouwd: een kerk in het midden, verhoogd, een muur eromheen met bomen, en daaromheen een ring van kleinschalige bebouwing, waaronder het postkantoor, het

gemeentehuis, de dorpsdokter, de smid etc. Veel van deze functies zijn inmiddels verdwenen en ingenomen door andere.

Scharnierpunt vanuit het oude centrum naar het nieuwe, is de Rustende Jager, dat begin 2000 gesloopt en vernieuwd is.

Het nieuwe Plein waarvoor er eigenlijk niet echt een naam is omdat het als één geheel wordt ervaren, (soms heet het de Dreef, soms nog Breelaan), maar wat in de volksmond het plein heet, is het vroegere rangeergebied van Bello.

Om dit goed te begrijpen, moet duidelijk zijn dat de Rustende Jager en het centrum van Bergen, een uitloper van een van de vijf strandwallen is en dat het gebied waar nu het huidige plein figureert eigenlijk veen is. Vóór Bello werd aangelegd, lag hier een open terrein, dat opgehoogd is om de trein te kunnen dragen. Nadat het spoor verdween, werd het nieuwe centrum van Van den Broek en Bakema gerealiseerd en in diezelfde periode het project bekend als benzinepomp Texaco, nu het project Molenaar Van Winden.

Het Drieluik werd midden zeventiger jaren gerealiseerd en af en toe werden er gebouwen gesloopt of toegevoegd, de ABN Amro bank van Tauber eind 70-er jaren, daarna de bibliotheek begin tachtiger jaren van Bakker en Boots, nu BBHD; allemaal min of meer toevallige ingrepen.

Het gebouw de Harmonie is een relik uit de tijd dat Bello bestond, waarbij gebouwen die veel geluid produceren, weggeschoven werden naar de periferie van het centrum. De tuinen aan de achterkant van de Karel de Grotelaan waren gelegen aan de rand van het spoorweg emplacement.

3. DE ARCHITECTUUR VAN HET DORP BERGEN

DE ARCHITECTUUR

Voor het nieuwe plan dat gerealiseerd wordt, stelt het Q-team een aantal principes voor:

- 1.) Uitgaan van het stedenbouwkundig plan, waarbij helderheid is over de schaal, de maat, de hoogtes en eventueel de materialen.
- 2.) Kies ervaren architecten die een goed gevoel hebben bij het zich aanpassen en voegen in een bestaande omgeving, met behoud van eigenheid en kwaliteit. Vergelijkbaar met Molenaar en Van Winden die de eerste fase heeft ontworpen. Ook zou kunnen worden gekeken naar jonge architecten met dezelfde insteek, misschien met de hulp van een ouder ervaren bureau.
- 3.) Kies voor een bepaalde korrelgrootte per architect en voor een zekere diversiteit binnen de soort, zodat er op een dorpse manier verschillen ontstaan die toch met elkaar samenhangen en een gevoel voor een Bergense stijl benadrukken.
- 4.) Bestudeer, om een goed evenwicht te krijgen tussen individualiteit en herhaling, het plan aan de Stationsstraat, waarbij genoeg herhaling zit voor een seriematige bouw, maar genoeg diversiteit per gevel in sfeer en stijl, om te passen in het dorp. De Stationsstraat is een Neo-Renaissance stijl uit het begin van 1900 ontwikkeld door de burgemeester van Bergen, dhr. Van Reenen. Het centrum van Bergen kan echter meer worden dan een Neo-stijl.

Het moet een nieuwe trend zetten voor dorps bouwen in centra, met een uitstraling naar heel Nederland.

- 5.) "Het Signaal" moet het mooiste gebouw van het centrum worden.
- 6.) Om alle stijlen en richtingen aanwezig te laten zijn op het Plein, zal er ook moeten worden nagedacht over misschien een klein en bescheiden opgave maar in een eigentijdse stijl, een "Dokter Poot huis" met dezelfde kwaliteiten vertaald naar 2010.
- 7.) Laten we de mogelijkheid openlaten om ons te laten verrassen door originele oplossingen.

Maarten Min
 Architectuur lid Q-team
 Bergen Centrum
 Architectuurstijlen in Bergen NH

INVENTARISATIE

A.) BNA brochure ca. 1997
 Architectuur estafette
 de Heeren van Bergen

Groei en ontwikkeling van het dorp door 11 impulsen van buitenaf

- 1.) De Heeren van Bergen 1982
 Klassieke stijl – Kranenburgh
 Toparchitecten: Berlage
 Toplandschappers: Springer
 - 2.) Renteniers 1870
 Renteniershuizen 1880
 - 3.) Schilders 1910
 Schildershuisen
 Romantisch – cottages, 1920
- maar ook Amsterdamse School
- 4.) Berlage
 Postkantoor, Hotel Bergen aan Zee
 Villa's (afgebroken) 1910
 Amsterdamse School 1918
 Park Meerwijk
 Top-architectuur
 - 6.) Modernisme
 Huis Poot, busremise 1930
 Directeur gemeentewerken, architect Roggeveen
 o.a. Merelhof, school, Hotel Nassau Bergen 1949
 Reconstructie centrum
 Van den Broek & Bakema 1962
 Invloed Le Corbusier
 - 9.) Nieuwe stijlen
 Architecten van buiten
 Vijf villa's J. Rietveld 1961
 - 10.) Kritisch regionalisme
 Architect: Kalfsbeek 1980
 Centre Ville – Min 2 1985
 - 11.) Deconstructivisme
 P. Thoës, villa Eeuwigelaan 1989

- B.) Plein Bergen
- Bibliotheek 1982
 Bakker & Boots Traditioneel
 - Centre Ville I 1985
 Kurhaus stijl 1990
 Centre Ville II
 Klassicistisch
 - Rustende Jager 2001
 a. Renteniersstijl 2003
 b. Hotelstijl
 c. Houten torens, kapbergen,
 d. Amsterdamse School

Te slopen:

Texaco zestiger jaren
 Bakema zestiger jaren
 Bank Tauber ca. 1975

Te handhaven

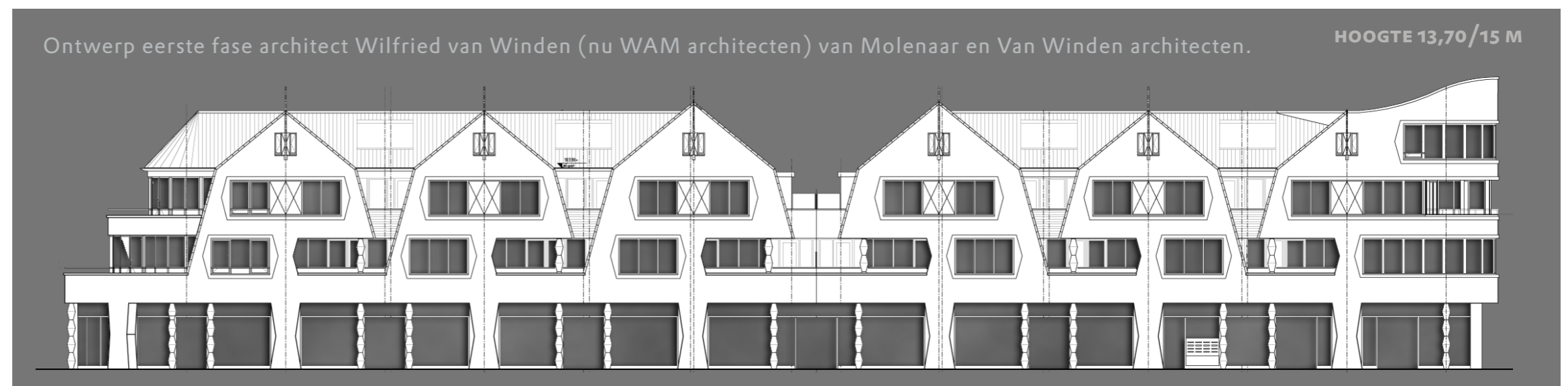
"Drieluik" (architect uit Haarlem)
 "Garage Koster"
 Nu kledingwinkel Vanilla
 Architect Boeijenga
 Amsterdamse School

- C. Nieuwe impuls, vooral villa's
1. "Nouveau Riche"
 - a. Romantisch:
 - Villa's Sjoerd Soeters
 - Villa de Stulp, Min2,
 nog te bouwen
 - b. Amsterdamse School
 - Eeuwigelaan, Zuidlaan
 - c. Modern, basic materiaal
 Rob de Vries, hout
 Jo Coenen, steen, zink
 Asselbergs, hout, steen
 - d. Huis Bergen aan Zee, Min2,
 baksteen
 Modern, strak Herzberger,
 Buerweg
 L. Stoute, Kerkelaan
 - e. Klassiek, classicistisch
 Villa Punt
 - f. Straight Revivalism
 Herbouw villa uit 1918
 - v.d. Kloot-Meijburg
 - Min2, Buerweg
 - Rondelaan, Berlagestijl
 A. Reus c.s.

Conclusies:

1. Zeer uiteenlopende stijlen
2. Zeer goede architecten
3. Schaal van het dorp

Uitgangspunten voor het nieuwe Plein:
 Laat van alle stijlen een vertegenwoordiger aanwezig zijn op het Plein
 Zorg voor goede en passende architecten

3. DE ARCHITECTUUR VAN HET DORP BERGEN - ARCHITECTUURPRINCIPES Q-TEAM

1. NIEUWE TREND VOOR DORPS BOUWEN IN CENTRA ONTWIKKELEN.
2. UITGAAN VAN STEDENBOUWKUNDIG PLAN, WAARBIJ HELDERHEID IS OVER SCHAAL, MAAT, HOOGTES EN MATERIALEN.
3. ERVAREN ARCHITECTEN KIEZEN MET EEN GOED GEVOEL VOOR EEN BESTAANDE OMGEVING, OOK JONGE ARCHITECTEN MET DEZELFDE INSTEEK, MET DE HULP VAN EEN ERVAREN BURO.
4. EEN BEPAALDE KORRELGROOTTE PER ARCHITECT EN DIVERSITEIT BINNEN DE SOORT OP EEN DORPSE MANIER VERSCHILLEN LATEN ONTSTAAN DIE TOCH MET ELKAAR SAMENHANGEN EN EEN GEVOEL VOOR EEN BERGENSE STIJL BENADRUKKEN.
5. EEN GOED EVENWICHT TUSSEN INDIVIDUALITEIT EN HERHALING: ZIE STATIONSSTRAAT, IS GENOEG HERHALING VOOR SERIEMATIGE BOUW, EN GENOEG DIVERSITEIT PER GEVEL IN SFEER EN STIJL, OM TE PASSEN IN HET DORP.
6. "HET SIGNAAL" MOET HET MOOISTE GEBOUW VAN HET CENTRUM WORDEN.
7. MISSCHIEN EEN KLEIN EN BESCHIEDEN OPGAVE IN EIGENTIJDSE STIJL.
8. LATEN WE DE MOGELIJKHEID OPENLATEN OM ONS TE LATEN VERRASSEN DOOR ORIGINELE OPLOSSINGEN.

3. DE ARCHITECTUUR VAN HET DORP BERGEN - ANALYSE KAPVORMEN

Naar aanleiding van de gevraagde referentiebeelden ten behoeve van de woningen aan de Jan Oldenburglaan en de locatie waar het mooiste gebouw van het centrum is gedacht, volgt hieronder een nadere toelichting.

KAPPEN OF PLATTE DAKEN

Een eerste schifting wordt gemaakt in de hoofdvorm, de bouwvolumes, al dan niet samengesteld, met een plat dak, dan wel een met een kap. Voor de dorpskern van Bergen wordt geopteerd voor een kap, omdat een kap het meest recht doet aan het dorpsbeeld van Bergen, omdat kappen de traditionele beëindiging vormen in Bergen en platte daken nooit echt vaste grond onder de voet hebben gekregen en omdat de bouwwerken met platte daken – een enkele uitzondering daargelaten - in Bergen altijd op de nodige scepsis hebben kunnen rekenen.

DE KAP IN BERGEN

De discussie tussen voor- en tegenstanders van platte daken is historisch. Niet alleen vanwege de praktische voor- en nadelen, maar ook vanwege het dogmatische aspect. Het platte dak is modern en hoort bij Het Nieuwe Bouwen. Een kap is ouderwets, truttig en hoort bij bouwkundigen die geen verstand van bouwkunst hebben. In de periode van dit debat werd in Bergen het pleit gewonnen door de architecten van de Amsterdamse School, die zelfverzekerd experimenteerden met expressieve, geboetseerde kapvormen.

De uitzonderingen op de overwinning van de kap betreffen de jaren dertig villa's, woonhuizen verordonneerd door een particuliere opdrachtgever die niet de kant

van de Amsterdamse School of aanverwante stromingen verkoos. Dat in de periode van het verhitte debat ook het andere geluid werd gehoord, verleent aan deze villa's cultuurhistorische waarde.

Na de Tweede Wereldoorlog waren de bordjes verhangen en gesteld voor de opgave veel en snel goedkope woningen te bouwen, brak de glorie van de moderne bouwkunst en dus ook van het platte dak. In Bergen was de nood wellicht minder hoog, hetgeen verklaart dat hier de kappen nog steeds het beeld bepalen. Alleen midden in het centrum verrees een nieuw bouwwerk, met een plat dak, ontworpen door de zeloten van Het Nieuwe Bouwen. Niemand vond dit gebouw echt mooi.

PLATTE DAKEN VERSUS KAPPEN.

(Wan)smaak?

Na de wederopbouwperiode zijn de scherpe kantjes van het debat wel verdwenen. De bouwwerken van de Amsterdamse School en van Het Nieuwe Bouwen worden eendrachtig geplaatst op de rijksmonumentenlijst en een voorkeur is louter een smaakwestie geworden. Dat in deze periode platte daken, kapvormen bol, hoekig of hol naast elkaar verschijnen, zal dan ook niemand verbazen. De kap blijft bestaan, maar wordt ontdaan van

een cultuurhistorische component. Wat blijft is af en toe een modieuze keus, maar over het algemeen een beeld dat past in het beeld dat Bergen altijd al gekenmerkt heeft.

MODIEUZE, TYPOLOGISCH AFWIJKENDE KAPVORMEN.

Het is dan ook niet toevallig dat ook nu in het Style-boek van de bewonersorganisatie een voorkeur wordt uitgesproken voor voorbeelden voor bouwwerken met kappen, zelfs als de architectuur niet bepaald denderend is (Bibliotheek).

HET SIGNAAL.

Daarmee wordt ook de keuze voor het mooiste gebouw voor het centrum van Bergen "Het Signaal" vereenvoudigd. Een kap zal het zijn. En dat is niet een valse kap, afgeplat met vier dakschilden en eigenlijk een extra bouwlaag, maar een volwaardige kap.

De locatie is stedenbouwkundig bijzonder sterk en mag daarom ook stedenbouwkundig en architectonisch verbijzonderd worden. Een sprekende kap is daartoe een geëigend middel.

Als belangrijkste kap in de directe omgeving, dient er te worden aangesloten op de bekende vormen,

dus niet een bolvorm, maar een klassieke kapvorm. Het referentiebeeld is nadrukkelijk niet de kitsch die af en toe de kop op steekt, ook niet de flauwe projectontwikkelerskappen, maar herkenbare, degelijke en tegelijkertijd eigentijdse architectuur.

In materiaal en detaillering mag gekozen worden voor eigentijdse vormen, maar een keramische dakbedekking verdient in sterke mate de voorkeur.

OLDENBURGLAAN

Wat betreft de Oldenburglaan, hier past bescheidenheid, in kapvorm en in architectuur. Wel goed gedetailleerd natuurlijk. Een moderne kapvorm is op deze locatie wel denkbaar.

De overige locaties zijn grootschaliger in ruimte en in bebouwing. De bebouwing gaat de ruimte vormgeven, compartimenteren of anderszins iets doen. De kapvorm kan sterk bijdragen aan het ritme van de nieuw te creëren straatwanden. Een samengestelde kap met steek-kappen of een variant op de aloude dakkapel kan hieraan bijdragen.

Erik Mattie
lid Q-team
Bergen Centrum

3. DE ARCHITECTUUR VAN HET DORP BERGEN - KAPPEN

- 1. EEN KAP DOET HET MEEST RECHT AAN HET DORPSE BEELD VAN BERGEN, KAPPEN VORMEN DE TRADITIONELE BEËINDIGING VAN GEBOUWEN IN BERGEN**
- 2. IN DEBAT OVER ARCHITECTUUR IN BERGEN WERD HET PLEIT GEWONNEN DOOR DE ARCHITECTEN VAN DE AMSTERDAMSE SCHOOL, DIE ZELFVERZEKERD EXPERIMENTEERDEN MET EXPRESSIEVE, GEBOETSEERDE KAPVORMEN.**
- 3. IN HET STYLE-BOEK VAN DE BEWONERSORGANISATIE WORDT VOORKEUR UITGESPROKEN VOOR VOORBEELDEN VAN BOUWWERKEN MET KAPPEN**
- 4. HERKENBARE, DEGELIJKE EN TEGELIJKERTIJD EIGENTIJDSE ARCHITECTUUR, EEN KERAMISCHE DAKBEDEKKING VERDIENT IN STERKE MATE DE VOORKEUR**
- 5. DE KAPVORM KAN STERK BIJDAGEN AAN HET RITME VAN DE NIEUW TE CREËREN STRAATWANDEN.
EEN SAMENGESTELDE KAP MET STEEKKAPPEN OF EEN VARIANT OP DE ALOUDE DAKKAPPEL KAN HIERAAN BIJDAGEN.**
- 6. GEEN SCHIJKAPPEN MET PLATTE DELEN.**

4. OVERLEG KLANKBORDGROEP EN ONDERNEMERS VOORJAAR 2010

- 1. STYLEBOEK: DORPS MATERIAALGEBRUIK
GOEDE LEEFBAARHEID
LATEN INSPIREREN DOOR AL DE STIJLEN: NIEUWE BERGENSE STIJL
AFWISSELEND 3-4 BOUWLAGEN,
HOOGSTE LAGEN ALLEEN MOGELIJK MET GEBROKEN KAPVORM.
DE GEBOUWEN RUIMTELIJK GESCHEIDEN.**
- 2. LAAD- EN LOSCIRCUIT IN FASE 3 AANGEPAST EN RUIMER GEMAAKT.
ER KAN DAN 50 M2 WINKELRUIMTE MINDER WORDEN GEREALISEERD;**
- 3. IN PLANDEEL DE HARMONIELOCATIE IS EEN BETERE OVERGANG NAAR DE BIBLIOTHEEK
GEMAAKT. ER IS OP DE HOEK EEN BOUWLAAG AFGEHAALD, WAARDOOR 2 SOCIALE
HUURWONINGEN MINDER WORDEN GEREALISEERD.**
- 4. HET OPENBAAR GEBIED IS AANGEPAST. OORSPRONKELIJK WAS HET DE BEDOELING DAT DE
INRICHTING ZO WERD GEKOZEN DAT DE AUTO ZIJN WEG MOEST 'VINDEN' IN HET GEBIED.
HET ZGN. 'SHARED SPACE' PRINCIPE. NA OVERLEG IS BESLOTEN DAT DE VERKEERSINTENSITEIT
TER PLAATSE TE HOOG IS VOOR EEN DERGELIJKE INVULLING.
ER WORDEN TOCH DUIDELIJKE RIJBANEN GEMAAKT. DIT IS BETER VOOR DE DOORSTROMING
EN VEILIGER, IS DE VERWACHTING.**
- 5. DE BREELAAN WORDT MEER DOORGEZET ALS LAAN ZOALS DIE VROEGER WAS.
HET AANTAL PARKEERPLAATSEN VOOR FIETSERS IS UITGEWERKT.
DE HELE RUIMTE VAN DE BRINK KRIJGT EEN BOMENDAK**

5. UITGANGSPUNTEN BEBOUWING

DE STEDENBOUWKUNDIGE SCHETS IS IN BIJGAANDE TEKENING UITGEWERKT. DE MAQUETTE IS ALS UITGANGSPUNT GEBRUIKT. TOCH ZIJN ER EEN PAAR VERSCHILLEN. AAN DE NOORDZIJDE VAN DE DREEF IN HET WINKELHART WORDEN GEEN APPARTEMENTEN OPGENOMEN. HIER IS GEKOZEN VOOR TWEE ONDER EEN KAP WONINGEN OP DE WINKELS. IN HETZELFDE BLOK LIGGEN ER AAN DE BRINK EENGEZINSWONINGEN OP HET DAK VAN DE WINKELS. DOOR DEZE INGREEP ONTSTAAT EEN DORPSBEELD MET EEN KLEINE KORREL. OOK WORDT VERWACHT DAT DEZE WONINTYPEN MARKTTECHNISCH BETER AFZETBAAR ZIJN. HET OPENBAAR GEBIED IS NADER UITGEWERKT.

- NIEUWE WONINGEN EN VOORZIENINGEN
- BESTAANDE WONINGEN EN VOORZIENINGEN
- TUINEN EN DAKTUINEN
- PLEINEN/OPENBARE RUIMTE
- LIFT/VOETGANGERS UITGANG
- ENTREE PARKEERGARAGE

6. UITGANGSPUNTEN GROEN

IN DEZE TEKENING WORDT DE BEHANDELING VAN HET GROEN IN HET PLANDEEL PLEIN GESCHETST. DE DREEF KRIJGT EEN LAAN-ACHTIG KARAKTER VERGELIJKBAAR MET DE STATIONSSTRAAT. BIJ DE ENTREE VAN HET DORP KOMEN GROTE BOMEN IN HET GROEN EN OP DE BRINK. DE BESTAANDE BOMEN WORDEN HIER ZOVEEL MOGELIJK GEHANDHAafd. DE BREELAAN KRIJGT ZOALS VROEGER WEER EEN DUBBEL BOMENRIJ, HIERDOOR WORDT DEZE OORSPRONKELIJKE NOORD ZUID VERBINDING WEER ZICHTBAAR. WAAR MOGELIJK WORDEN DE BESTAANDE BOMEN GEHANDHAafd.

DE WOONDEKKEN BOVEN DE WINKELS WORDEN GROEN INGERICHT. OP DE DEKKEN KOMT EEN LEEFLAAG MET AARDE, WAAR BEPLANTING IN OPGENOMEN KAN WORDEN. OP EEN AANTAL PLAATSEN WORDEN BAKKEN OPGENOMEN WAAR BOMEN IN KUNNEN GROEIEN. DE GROENE DAKEN ONDERSTEUNEN NIET ALLEEN HET DORPSE BEELD. ZIJ ZORGEN OOK VOOR EEN BETER LEEFMILEU IN HET CENTRUM. DIT KOMT OMDAT HET GROEN FIJNSTOF OP KAN NEMEN EN VOCHT VAST KAN HOUDEN ZODAT REGENWATER NIET DIRECT IN HET RIOOL TERECHT KOMT. EVENTUEEL KAN OP BEPAALDE PLAATSEN "GROENE" WANDEN IN DE ARCHITECTUUR WORDEN OPGENOMEN.

7. BESTAANDE SITUATIE - BREELAAN

7. BESTAANDE SITUATIE - PLEIN

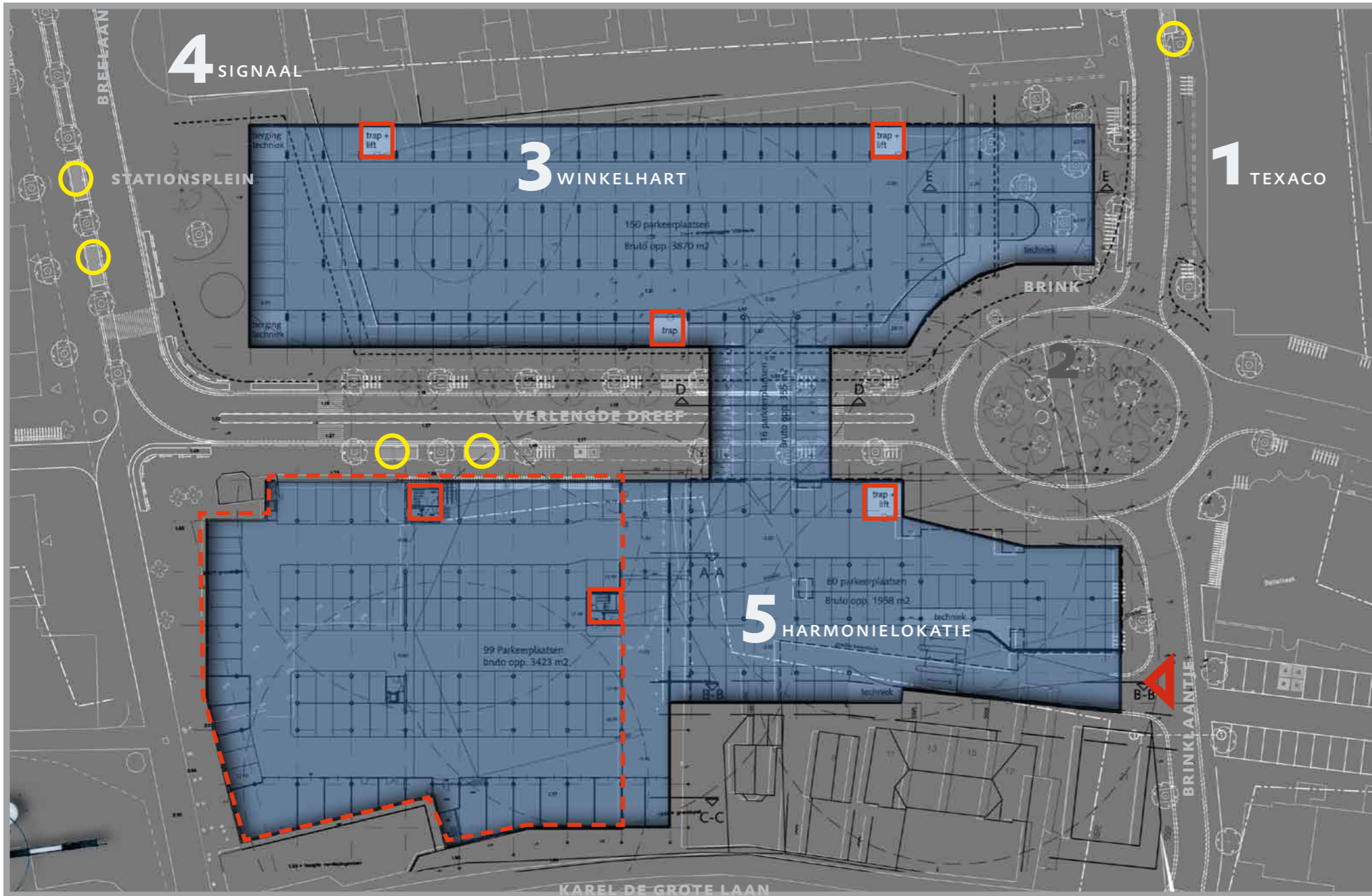
8. PROGRAMMA PARKEER KELDER

PARKEREN, DAT NU NOG VOOR HET GROOTSTE DEEL OP STRAAT PLAATSVINDT VERHUIST NAAR DE KELDER. DAARBIJ WORDEN DE NIEUWE GARAGES ONDER FASE 3 EN 5 AAN DE BESTAANDE GARAGE ONDER DE RUSTENDE JAGER GEKOPPELD. DE ENTREE VAN DE GARAGE WORDT VERLEGD VAN DE DREEF NAAR HET BRINKLAANTJE. HET VERKEER KAN DAN MOOI ROND DE NIEUWE BRINK NAAR HET WESTEN, OOSTEN EN NOORDEN AFVLOEIEN. VANUIT DE GARAGES ZIJN ER TOEGANGEN VOOR VOETGANGERS NAAR HET WINKELGEBIED EN SOMS OOK DIRECT NAAR DE WOONDEKKEN OP DE WINKELS. ER WORDEN 5 PARKEERPLAATSEN VOOR INVALIDEN OP MAAVELD OPGENOMEN.

PROGRAMMA

FASE 5	60 PARKEERPLAATSEN
FASE 3	166 PARKEERPLAATSEN
BESTAAND	99 PARKEERPLAATSEN
FASE 1 TEXACO	59 PARKEERPLAATSEN

TOTAAL 384 PARKEERPLAATSEN IN KELDERS
5 PARKEERPLAATSEN INVALIDEN OP MAAVELD

- PARKEERGARAGE
- BESTAANDE GARAGE
- INVALIDEPARKEERPLAATSEN OP STRAAT
- LIFT/VOETGANGERS UITGANG
- ENTREE PARKEERGARAGE

9. PROGRAMMA WINKELS

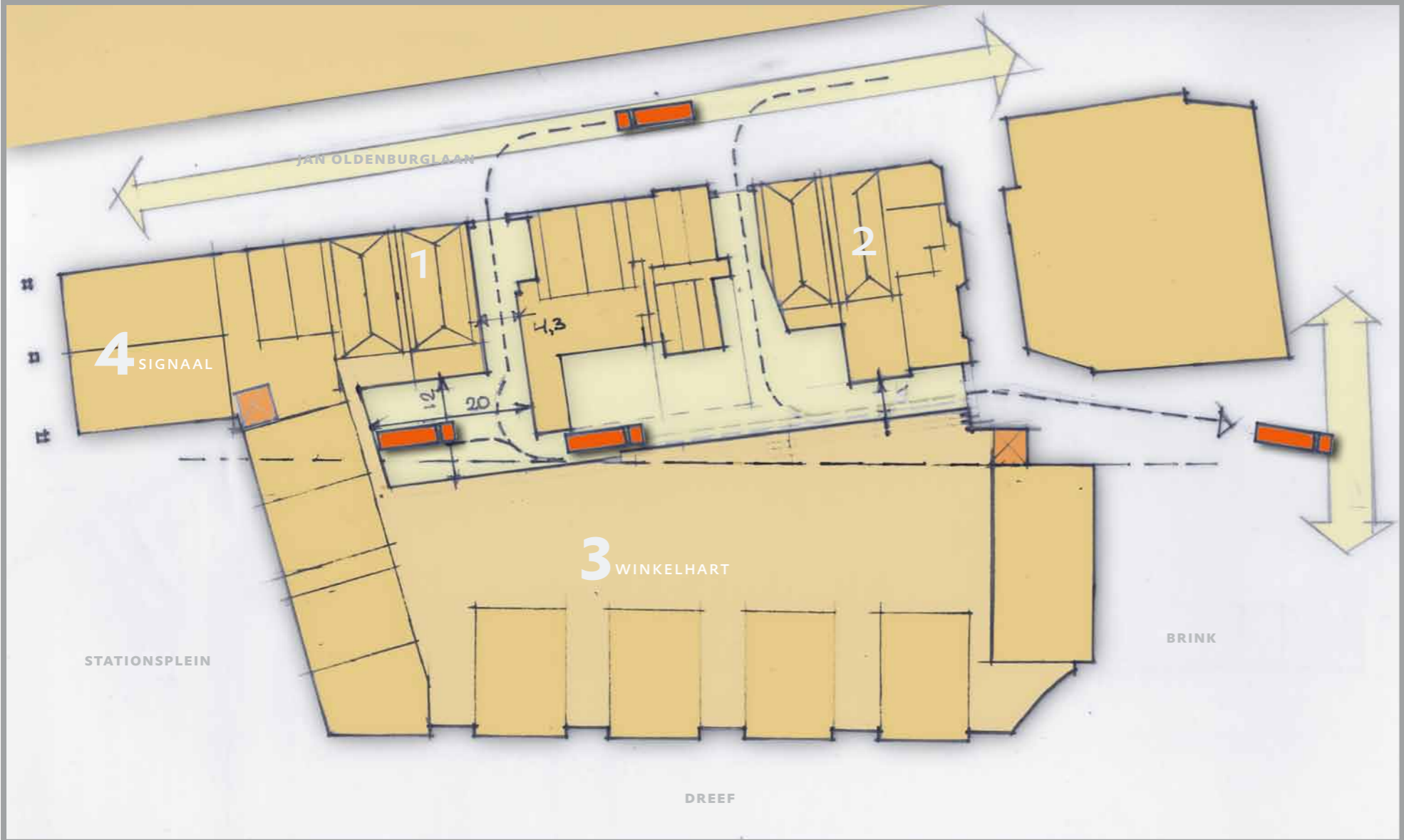

PROGRAMMA	
FASE 5	CA. 1150 M2 COMMERCIELE RUIMTE 3 EENGEZINSWONINGEN 6X8 METER
FASE 3	CA. 2890 M2 COMMERCIELE RUIMTE
FASE 4	CA. 352 M2 COMMERCIELE RUIMTE
OLDENBLN 1	CA. 408 M2 COMMERCIELE RUIMTE
OLDENBLN 2	CA. 269 M2 COMMERCIELE RUIMTE

- WINKELS/HORECA
- BEVOORADING BINNEN
- WONINGEN
- DEELPLANGRENS
- LIFT/VOETGANGERS UITGANG/ENTREE
- BEVOORADING ACHTEROM

10. BEVOORRADING FASE 3 WINKELS

- WINKELS/HORECA
- BEVOORRADING

11. PROGRAMMA WONEN

ER WORDT VOORGESTELD OM AAN DE NOORDZIJDE VAN DE DREEF GEEN APPARTEMENTEN OP TE NEMEN. HIER IS GEKOZEN VOOR TWEE ONDER EEN KAP WONINGEN OP DE WINKELS. IN HETZELFDE BLOK LIGGEN ER AAN DE BEIDE PLEINEN EENGEZINSWONINGEN OP HET DAK VAN DE WINKELS. DE WONINGEN ZIJN TWEE LAGEN + KAP. DOOR DEZE INGREEP ONTSTAAT EEN DORPS BEELD MET EEN KLEINE KORREL. HET GEBOUW IN DEELPLAN 4 WORDT OPGEBOUWD MET TWEE APPARTEMENTEN PER LAAG. ONDER DE KAP KOMT EEN GROOT PENTHOUSE. IN FASE 5 KOMEN ZOWEL APPARTEMENTEN ALS EENGEZINSWONINGEN. DOOR DEZE COMBINATIE KAN DE SCHAAL TOCH DORPS BLIJVEN. IN PRINCIPLE IS DE HOOGTE HIER OOK TWEE LAGEN MET KAP OP DE WINKELS. BEHALVE AAN DE ZIJDE VAN DE BIBLIOTHEEK. HIER ZIJN DE WONINGENDE EEN LAAG MET KAP OP DE WINKELS. EENGEZINSWONINGEN AAN DE ZIJDE VAN DE KAREL DE GROTELAAN ZIJN TWEE LAGEN MET KAP. IN ALLE GEVALLEN ZOU GEZOCHT MOETEN WORDEN NAAR EEN ARCHITECTUUR WAAR DE KAP VERDER OMLAAG GETROKKEN WORDT. HIERDOOR WORDT HET DORPSE BEELD VERSTERKT. DIT BEELD WORDT IN DE GEVELINPRESSIES NADER UITGEWERKT.

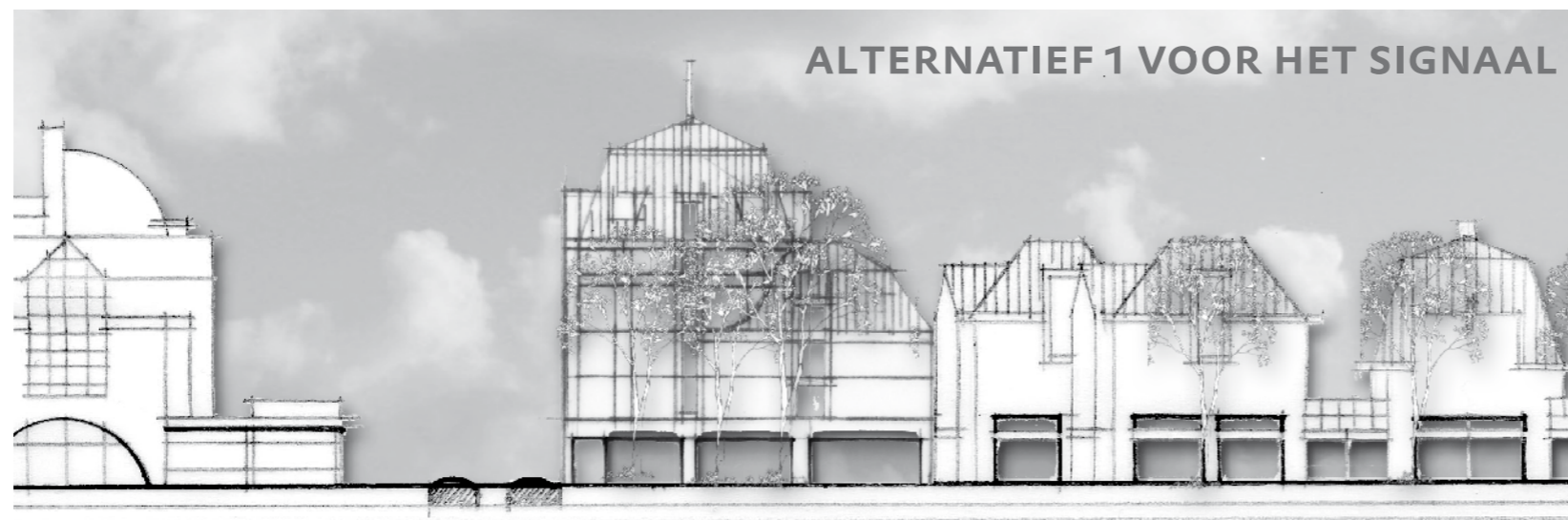
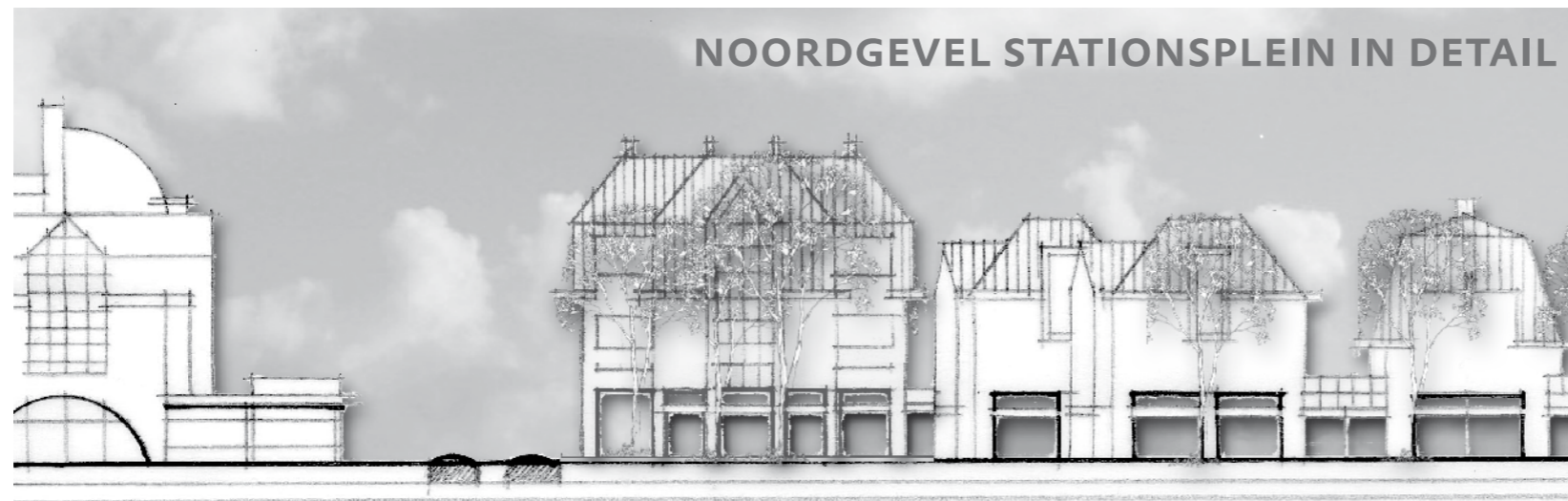
PROGRAMMA

FASE 5	2X8 = 16 APP. VAN BRUTO 15X7,8 METER MET AFTREK BUITENRUIMTEN CA. 105 M2 BVO 1X6 = 6 APP. ONDER DE KAP VAN 13X7,2 METER CA. 98 M2 BVO 3 RIJENWONINGEN VAN 6X8 METER
FASE 3	8 TWEE-O-E-KAP VAN 5,4X15 METER, 700 M3 4 RIJENWON. VAN 5,6X12 METER, 500 M3 2X4=8 APP. 8,5X12=102 M2 BVO 2 APP. ONDER KAP VAN 8X13=104 M2 BVO
FASE 4	2X3 = 6 APP. VAN CA. 180 M2 BVO OP 2E T/M 4E LAAG. ONDER DE KAP OP DE 5E LAAG EEN APPARTEMENT VAN TOTAAL CA. 230 M2.
OLDENBLN 1	2X2 = 4 APP. VAN 8X13 METER
OLDENBLN 2	2X2 = 4 APP. VAN 7,5X13 METER

- APPARTEMENTEN
- EENGEZINSWONINGEN
- TUINEN/DAKTUINEN
- DEELPLANGRENS
- LIFT/VOETGANGERS UITGANG/ENTREE

12. HET SIGNAAL

In het q-team zijn twee alternatieven voor het mooiste gebouw van het centrum besproken. Het eerste alternatief is een gebouw, vormgegeven als een klassiek hotelgebouw. Dit gebouw zal het nieuwe stationsplein sterk domineren en daarmee een nieuw ankerpunt in het dorp zijn. Op de hoek van de Breelaan en de Stationsstraat. Een tweede optie is een gebouw met een bijzondere kap die boven de andere bebouwing zal uitsteken. Aan dit gebouw zit een tweede lager deel dat qua hoogte op de omringende bebouwing aansluit.

De locatie is stedenbouwkundig bijzonder sterk en mag daarom ook stedenbouwkundig en architectonisch verbijzonderd worden. Een sprekende kap is daartoe in bergen het meest geëigende middel.

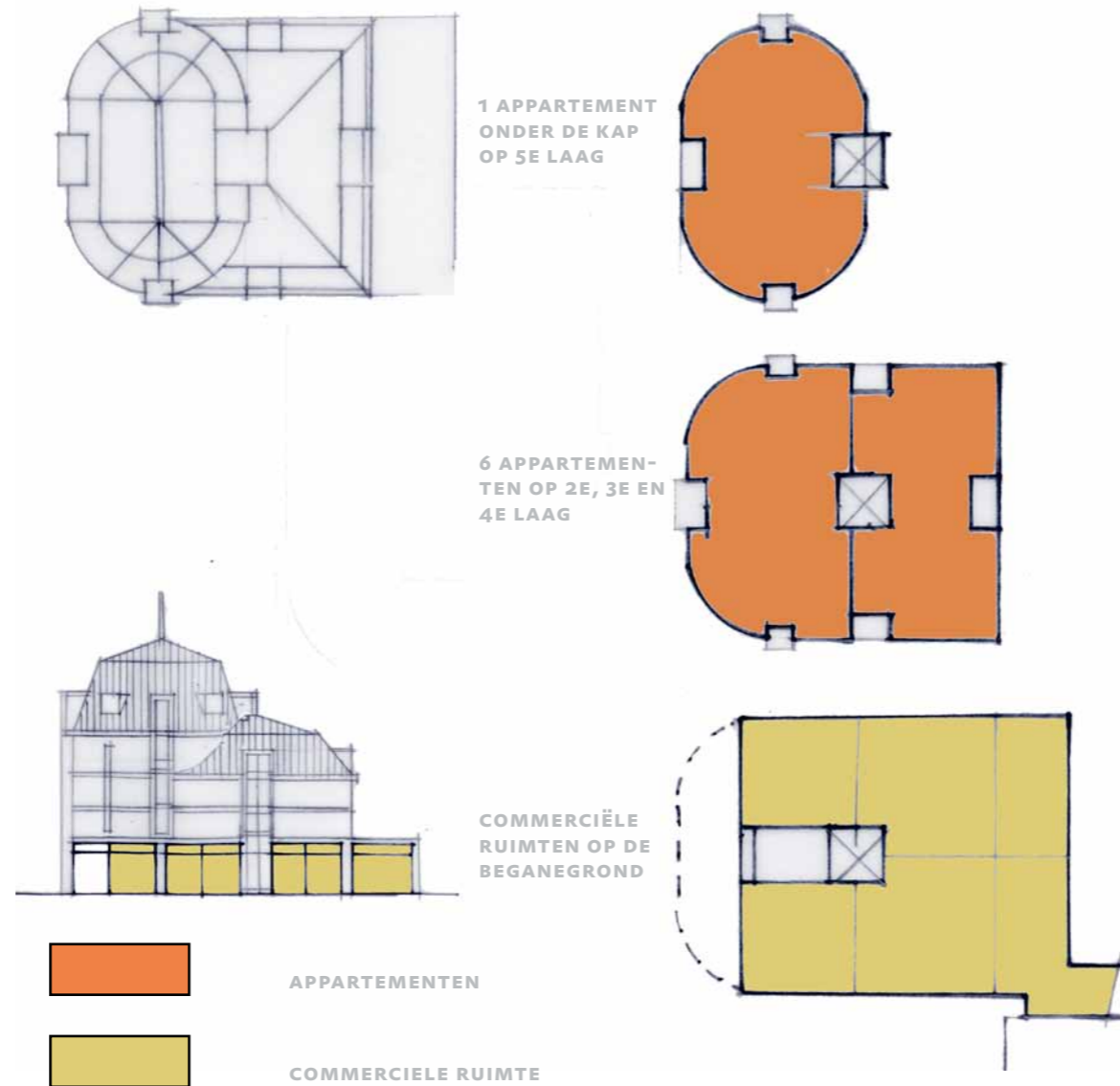
Het Q-team vindt daarom dit tweede gebouw beter als basis voor verder ontwikkeling. De naam het signaal is afgeleid van de naam van het kunst-tijdschrift voor De Bergsche school.

In Bergen (NH) hebben veel Nederlandse kunstenaars geleefd en gewerkt. Bergen staat bekend als 'kunstenarskolonie'. Tussen 1915 en 1925 kreeg hier de Bergense School in de Nederlandse schilderkunst vorm. Grondleggers van deze stroming waren de Franse schilder Henri Le Fauconnier en de Nederlandse schilder Piet van Wijngaardt. Ze kregen veel navolging van jonge schilders die ageerden tegen het Impressionisme, net zoals dat in Frankrijk gebeurde met het Fauvisme en in Duitsland met het Expressionisme.

De schilderkunstige theorieën van de kunstenaarsgroep zijn voor een groot deel opgeschreven in het tijdschrift 'Het Signaal'. Dit tijdschrift was vernoemd naar de zo genoemde kunstenaarsgroep in Bergen. Het Signaal, opgericht in 1916, was een expressionistische groep die naar eigen zeggen de nieuwe schilderkunst vertegenwoordigde. Zij was daarmee verwant aan de Amsterdamse school, een expressionistische stroming in de bouwkunst en- althans volgens Wijdeveld- de nieuwe richting in architectuur.

In een nadere maquette studie is het Signaal nog anders vorm gegeven. Hier heeft het gebouw grote kappen die de helft van de hoogte beslaan. Het is de meest "zachte" vorm voor het Signaal en wordt voorgesteld als basis voor verdere ontwikkeling. Ook in dit voorstel worden twee hoogten aangehouden. De laagste kap sluit aan bij de hoogte van de andere bebouwing rond het stationsplein.

12. HET SIGNAAL

HET Q-TEAM WAARDEERT HET ALTERNATIEF VOOR HET MOOISTE GEBOUW. OOK IS DAAR HET IDEE ONTSTAAN OM ONDER HET DAK VAN DIT GEBOUW EEN RESTAURANT OP TE NEMEN. VAN HIERUIT ZOU JE EEN PRACHTIG UITZICHT HEBBEN OVER HET NATUURLIJKE PROFIEL VAN BERGEN. BERGEN LIGT IMMERS INGESLOTEN IN HET DICHTTE GROEN.

VOORLOPIG IS DIT IDEE ECHTER NIET REALISTISCH OMDAT DAAR GEEN MARKT VOOR BESTAAT. EVENTUEEL KAN DAAR NOG EEN ANDERE FUNCTIE VOOR GEZOCHT WORDEN. ALS DIT OOK NIET LUKT WORDT KOMT ER EEN APPARTEMENT ONDER DE KAP.

HET GEBOUW TELT 5 LAGEN WARVAN DE BOVENSTE 2,3 LAGEN IN DE KAP ZITTEN. DE ONDERSTE LAAG IS 4,5 METER HOOG. ONDER DE KAPPEN IS DE HOOGTE OOK 4,5 METER. DE OVERIGE LAGEN ZIJN 3 METER HOOG. HET HOOGSTE PUNTJE VAN DE KAP IS DAN 18 METER HOOG. DE HOOGSTE GOOT LIGT IN HET GETEKENDE MODEL OP 13,5 METER. IN DE MAQUETTE (VARIANT 2) LIGT DE HOOGSTE GOOT OP 10,5 METER.

PROGRAMMA HET SIGNAAL, FASE 4:

2X3 = 6 APP. VAN CA. 180 M2 BVO
OP 2E T/M 4E LAAG.
ONDER DE KAP OP DE 5E LAAG
1 APPARTEMENT VAN TOTAAL CA. 230 M2.
OP DE BEGANEGROND IS HET OPPERVLAK
COMMERCIELE RUIMTE 352 M2 BVO.

ZUIDGEVEL JAN OLDENBURGLAAN MET "HET SIGNAAL"

